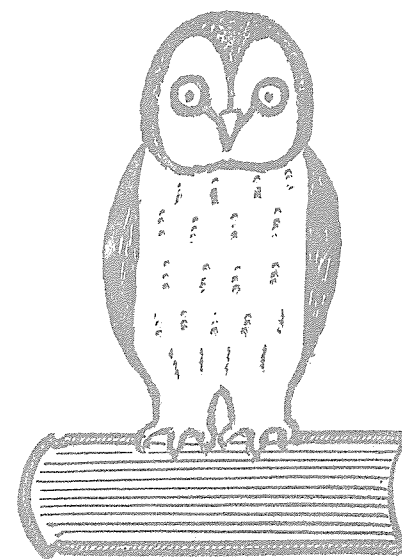

**STŘEDNÍ
LESNICKÉ
ŠKOLSTVÍ
NA MORAVĚ**

Ing. VOJTĚCH RICHTÁR, CSc.,
ing. JAROSLAV GABZDIL

STŘEDNÍ LESNICKÉ ŠKOLSTVÍ NA MORAVĚ

Příspěvek k poznání historie lesnického školství na Moravě
a ve Slezsku od vzniku soustavného školství do roku 1945

Vydáno při příležitosti 130. výročí trvání
soustavného lesnického školství na Moravě

1852—1982

PŘEDMLUVA

Uplynulo 130 let od založení soustavného lesnického školství na Moravě; úctyhodná doba k zamyšlení i hodnocení. Pohled na tuto dobu z hlediska historie i současnosti dokazuje plnou opodstatněnost a nutnost středního lesnického školství pro pokrok lesního hospodářství v jednotlivých časových etapách.

První pokusy za účelem odborného vzdělání lesních hospodářů se v regionu Moravy a Slezska již objevují v 18. století. Avšak snahy lesníků po odborném lesnickém vzdělání se podařilo dát do podoby školské soustavy až v roce 1852, kdy vzniká lesnická škola v Úsově s dvouletým učebním plánem s německým vyučovacím jazykem. Je to mezník v systematické školní výuce.

Důvody vzniku soustavného lesnického školství spočívají především v přelomu lesnické prvovýroby, směřující výrazně k ekonomickému využívání dřevního bohatství lesů. Vyžádala si to také i zvýšená poptávka po dříví jako stavební a průmyslové surovině. Lesnictví zaznamenalo ve druhé polovině 19. století tak výrazný pokrok, že si klademe otázku, jak se mohli úspěšně zhostit tohoto úkolu lesníci, kteří kromě praktické výuky u svých učebních pánů a výuky na dvouletých lesnických školách neměli jiné odborné vzdělání.

Avšak již v této době vedoucí lesní hospodáři Čech, Moravy a Slezska měli poměrně široké vzdělání získané na odborných školách vysokých nebo jim na roveň postavených a také získané na technikách i univerzitách, kde studovali některé vybrané předměty související s potřebami řízení lesního hospodářství.

Počátek lesnického soustavného školství zahajuje úsovská dvouletá škola, která po určitých nesnázích byla v roce 1867 přemístěna do Sovince a odtud v roce 1896 do Hranic, kde byla rozšířena na tříletý vyšší lesnický ústav. K ní byla při-

pojena nižší lesnická tzv. revírnická škola. Vyučování bylo vedeno v Úsově, Sovinci i v Hranicích v jazyce německém.

V roce 1907 zaznamenává lesnické školství na Moravě další událost — založení první moravské lesnické školy v Jemnici, na níž se vyučovalo česky. Zpočátku to byla škola jednoletá, později se rozšířila na tříletou střední školu. V roce 1920 byla přeložena do Hranic, kde v této době končí výuka v německém jazyce.

Hranická lesnická škola se tak stala tepnou moravského středního lesnického školství a je touto tepnou dodnes v podmínkách socialistického rozvoje.

Časový odstup dovolil i hodnocení etap soustavného lesnického středního školství; zatímco škola v Úsově je etapou rozmachu a budování lesnického školství, je etapa lesnické školy v Sovinci v posledních letech svého působení poznamenána určitou stagnací, která se projevila nedostatkem uchazečů o lesnické povolání a tím nutností nového řešení. Toto vyústilo ve šťastné volbě místa a vybudování nové školy v Hranicích.

Při tvorbě publikace bylo využito především dnes již historických materiálů H. Reusse, F. Kraetzela a rukopisných poznámek F. Krause, ale bylo použito i novějších prací z pera prof. V. Korfa a ing. V. Foltánka. Řada informací byla získána z korespondence nebo ústního podání starších absolventů školy.

Autoři se pokusili především oživit život škol našich lesnických předků, ať už učitelů nebo studentů; hledali také způsoby jak byla zajišťována výuka a vzdělání nových mladých lesních hospodářů. Chtěli také zdůraznit jak se měnila škola, obsah a způsoby vyučování, ale i žáci a profesorský sbor na pozadí doby; také přispět ke kronice moravského středního školství.

Pokusili jsme se nahlédnout do historie středního lesnického školství na Moravě. I přesto, že tato populárně historická studie si vyžádala značného času, není bez nedostatků; je jen základem pro pokračování, upřesnění, doplnění i zlepšení. Autoři jsou přesvědčeni, že stručným poznáním historie moravského středního lesnického školství je dána možnost k použití a poučení i v přítomnosti.

Autoři věnují tuto publikaci všem lesnickým pedagogům a také absolventům Alma mater v Úsově, Sovinci i Hranicích, kteří svou prací a umem se zasloužili o rozvoj lesního hospodářství.

Závěrem autoři děkují za překlady dokladů a záznamů z období německých lesnických škol p. Karlu Macurovi, řídícímu učiteli v. v. z Morávky — Pražma.

Hranice, listopad 1982

autoři

POČÁTKY LESNICKÉHO VYUČOVÁNÍ NA MORAVĚ

Vývoj každé školy je úzce spjat s vývojem společnosti. Společnost ovlivňuje školní výchovu bezprostředně svými hospodářskými poměry a ve výchově se přímo odráží i změny, kterými společnost prochází. Příčiny změn ve výchově a školství je nutno hledat v materiálním životě společnosti, v ekonomických vztazích lidí. Se změnou ekonomických vztahů se více nebo méně mění i společenská nadstavba, jejíž součástí je mimo jiné i pedagogika a škola. Vývoj školy není možné studovat odtrženě od doby a společnosti. Škola a výchova nikdy nesledovaly transcendentní cíle „dobra a krásy“, ale pomáhaly vládnoucí třídě udržet a zachovat současnou strukturu společnosti.

Správa lesů v údobí raného feudalismu má za svůj hlavní cíl ochranu loveckého práva feudálních majitelů. Služba lesního a mysliveckého personálu spočívala převážně v ochraně vlastnických práv, ve vykazování prostorů k užívání a ve vybírání poplatků. Celkem jednoduchá služba nečinila zvláštních nároků na výchovu a výuku lesního personálu. Učení začínalo obvykle vykonáváním rozmanitých prací v domácnosti učebního pána, výcvikem v myslivosti a ochrannou službou v lese. Po uplynutí smluvené doby potřebné pro vyučení dostal učeň výuční list opravňující k výkonu služby.

Již lesní řád z roku 1754 předepisuje pro myslivecké a lesní úředníky zkoušku před komisí krajských examinátorů (Juklík 1933). Teprve po složení komisionální zkoušky byl vyučenec slavnostně jmenován myslivcem a byl mu odevzdán výuční diplom. Zkušení examinátoři často shromažďovali učně, učili je všem potřebným vědomostem v lese i v kanceláři a tak se tvořily zárodky soukromých lesnických škol, tzv. školy mistrovské (Juklík 1933).

Na Moravě zakládá v roce 1795 lesmistr František Ofner mistrovskou školu pro lichtensteinské úředníky (Uhlíř 1970). Důkladné lesnické vzdělání získávali lesníci na panstvích

Blansko a Rájec nad Svitavou zásluhou lesmistra Jana Jiřího Schaffera (Nožička 1957). Vcelku možno říci, že ze všech krajů se navrhovalo prohloubit vzdělání kandidátů lesnictví. Návrh inženýra Kleinwächtra z Těšína o zbudování lesnického školství v Rakousku z roku 1829 doporučuje zřizování lesnických učilišť v jednotlivých zemích (Nožička 1957). Pozoruhodný je návrh hukvaldského polesného Kellera, který v rámci ankety doporučuje již v roce 1798 zřízení lesnické akademie (Nožička 1957). V roce 1851 byla po krátkou dobu v Hrabyni ve Slezsku otevřena nižší lesnická škola vedená J. Pfeffrem (Uhlíř 1970). Uvažovalo se také o zřízení Waldbauschule na Potštátě.

Podle záznamů (Nožička 1957) byly první snahy po zřízení lesnického učiliště již v letech 1808—1814 se sídlem v klášterním Hradisku u Olomouce. Toto umístění se považovalo za výhodné proto, že v Olomouci byla tehdy zřízena stolice zemědělství. Ke zřízení lesnického učiliště v Olomouci však nedošlo, i když v roce 1814 bylo připraveno jeho umístění. Pravděpodobně určitou příčinou bylo i zřízení lesnického ústavu v dolnorakouském Mariabrunnu v roce 1813, kde studovali také moravští lesníci.

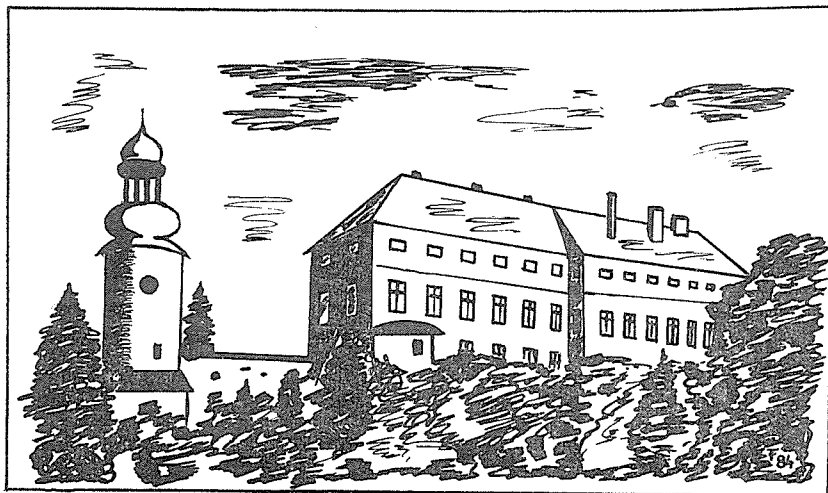
S návrhem na založení lesnické školy s výchovou lesnických praktikantů na Moravě vystoupilo více lesních hospodářů, avšak vynikla škola, kterou v roce 1820 založil lesmistr Vincenc Hlava (1782—1849) v Dačicích u Telče, který se tak stává otcem lesnického školství. Hlava byl na svoji dobu neobyčejně vzdělaný lesník s bohatými odbornými zkušenostmi. Narodil se v Žebráce, lesnickou praxi prodělal na velkostatech v Přimdě, Točnicku a Veverí na Moravě. Studoval přírodní vědy a geodézii, pak matematiku na vídeňské univerzitě. Působil jako geometr na velkostatku Leopoldov, od roku 1808 jako lesmistr v Jaroslavcích a od roku 1813 v Dačicích, kde plně rozvinul činnost organizační a výchovatelskou. Vincenc Hlava mnohaletým poznáním situace v lesnictví poznal, že hlavní překážkou vývoje lesního hospodářství je nedostatek řádně vzdělaných lesníků. Vzdělání lesníků si také vynutil špatný stav lesů na mnoha místech i projevující se nedostatek dříví a požadovaných sortimentů. Zde v Dačicích v roce 1820 otevřel za pomoci majitele dačického panství, Karla svob. pána z Dalberku, i za pomoci nejvyššího lovčího hraběte Hoyase, první lesnickou školu na Moravě.

Dačická škola byla kromě vyučovacích místností vybavena kabinetem, knihovnou, měřickými přístroji a vyučovacími po-

můckami včetně přírodnin. Byla převážně udržována přímo V. Hlavou, který byl jejím ředitelem. Po několik roků na dačické škole působili jako učitelé — na tehdejší dobu vynikající lesníci — František Xaver Smoler (1802—1865), který byl spoluzakladatelem a prvním jednatelem České lesnické jednoty. Byl to znamenitý praktik a lesnický spisovatel. Po něm převzal výuku Jan Buchmayer (1804—1858), významný taxátor a organizátor. Zřídil četné statky na Moravě a ve Slezsku podle moderních úpravnických metod.

Škola byla dvouletá. V prvním ročníku se podle osnov vyučovalo předmětům: matematika, geometrie, planimetrie, stereometrie, mechanika, entomologie, lesnická botanika, přírodopis, chemie, pěstování lesů, kreslení plánů a myslivost. Ve druhém ročníku pak lesnické technologii, stavitelství, myslivosti, hospodářské úpravě lesů a účetnictví. Dačickou školu do roku 1830, tj. za dobu 10 let, absolvovalo 251 nových lesníků, z nichž později mnoho podstatně přispělo k rozvoji moravského lesního hospodářství.

V roce 1834 zničil zhoubný požár velkou část města Dačic a také budovu školy se všemi cennými sbírkami a pomůckami spolu s bytem ředitele školy Vincence Hlavy. Přesto, že po této katastrofě Hlava znovu apeloval v moravsko-slezské společnosti lesnické za podporu lesnického vyučování, zůstaly jeho žádosti bez výsledků a dačická škola již nebyla obnovena.

Lesnická škola v Úsově

LESNICKÁ ŠKOLA V ÚSOVĚ

Již v první polovině 19. století se stále více a více zdůrazňuje veřejný význam lesa spolu s nutností racionálnějšího hospodaření a intenzivnějšího školení lesníků. Také stoupající potřeba dříví, narůstání dřevního trhu a neustále rostoucí nové způsoby zužitkování dřeva vedly k tomu, že i odlehlejší komplexy se stávají výnosovými pro trh. Stoupající ceny dříví mají za následek snahu o dosažení maximálních přírůstků dřevní hmoty při zachování úrodnosti půdy a také k zajištění trvalosti hospodaření v lesích. Dochází se k názoru, že jak soukromá, tak státní správa lesů vyžaduje dobré přírodovědné znalosti o povaze lesa, znalosti společensko-ekonomické i technické a že výsledek hospodářské činnosti závisí především na lesním hospodáři. To má za následek stále silnější volání po zakládání lesnických škol a tím se stává budování lesnických škol i stěžejním zájmem lesnických odborných kruhů. Také požadavek rakouského ministerstva orby z roku 1852, aby k samostatnému vedení lesního provozu opravňovalo složení veřejné zkoušky pro lesní hospodáře, potvrzuje stále stoupající společenský význam lesního hospodářství. K otázce zakládání nových lesnických škol přispěl také i nově vydaný lesní zákon v roce 1852.

Rakouský stát měl v českých zemích jen velmi nepatrnou výměru svých lesů a proto ponechával starost o odborné školství majitelům velkostatků, kteří za tím účelem vytvářeli zvláštní školské spolky.

Založení první spolkové lesnické školy na Moravě se sídlem v Úsově je spjato se jménem Fridricha Bechtela (1800 až 1868), proslulého v lesnických kruzích obnovením zpustošených bzeneckých lesů. Výsledky 25letého působení na Bzenecku byly ohromující; ustupující zbytky původních lesů byly znovu sloučeny v mohutný celek, zpevňující postupně váte písiky na produkční půdu. Bechtel vyrostl do velkého formátu veřejně činného pracovníka. Zúčastňoval se práce v sekcích

moravsko-slezské společnosti, byl členem Říšského lesnického spolku a napsal také řadu odborných pojednání publikovaných ve spolkovém lesnickém tisku.

Dne 3. června 1850 podal lesní inspektor Johann Friedrich Bechtel, lesnické moravsko-slezské sekci — společnosti pro zvelebení zemědělství, zdůvodněný návrh na zřízení praktické lesnické školy s tím, že se na vydržování školy podíleli majitelé moravsko-slezských lesů. Tento návrh byl vše u vítán a bylo ihned zvoleno zvláštní komitě, které mělo vyjasnit všechny otázky spojené se zřízením školy. Řada majitelů lesů přislíbila finanční i jinou podporu. Kníže Liechtenstein nabídl umístění školy buď v Úsově nebo v Moravské Třebové a pro praktická cvičení nabídl polesí. Právě s ohledem na vhodnější úsovské polesí o rozloze 1521 jiter (1 jitra = 0,5754 ha) byl zvolen úsovský zámek za sídlo školy (obr. 1). Inspektor Bechtel vypracoval návrh stanov lesnického školského spolku (Mährisch-schlesischer Forstschulverein), v jehož čele stál zvolený prezident. Ve statutu lesnického spolku pro Moravu a Slezsko bylo stanoveno, kdo může být řádným členem, tj. majitelé lesů. Mimořádní členové spolku byli z řad vynikajících lesníků se stejnými právy jako řádní členové. Přihlášeným majitelům lesů byl vyměřen roční příspěvek pro vydržování školy, popř. počáteční kapitálový vklad a to podle katastrální rozlohy lesů. Majitelé lesů byli podle této výměry roztrženi do pěti tříd. Poslední, V. třída, zahrnovala majitele s výměrou lesů 16.000 jiter a více a s vkladem 6000 zlatých. Vedle ročně svolávaného shromáždění všech členů spolku zastupoval školský spolek 20členný výbor. Prvním prezidentem spolku byl Egbert hrabě Belcredi, který tuto funkci vykonával až do své smrti roku 1894. Ze známých moravských lesníků byli ve spolku činní zejména lesní inspektor F. Bechtel, lesní rada Grabner, lesmistr J. Buchmayer a jiní.

Moravsko-slezský lesnický spolek hned od počátku vyvíjel intenzivní činnost a již v červnu roku 1851 měl přes 70 členů. Na zařízení a vydržování školy přispívali nejen majitelé lesů, ale i lesníci všech kategorií včetně lesních hajných. Kromě peněz byly poskytovány četné dary — přístroje, knihy a učební pomůcky. O zájmu lesnické veřejnosti o školu svědčí skutečnost, že i lesníci nižších kategorií na Moravě a ve Slezsku dobrovolně přispívali ze svých skrovných prostředků na realizaci počátečního díla. Preliminovaný roční rozpočet školy byl záhy překročen.

Prvním ředitelem a současně prvním učitelem lesnické vědy, a také vedoucím úřadu správy školního polesí v Úsově, byl ustaven známý moravský lesník Josef Wessely, který přešel z rakouského ministerstva orby. Druhým učitelem lesnických věd byl jmenován Robert Micklitz, dosavadní lesmistr v Kraňsku, třetím učitelem Ferdinand Fiscali, lesní inženýr z Jindřichova Hradce — pozdější ředitel lesnické školy v Bělé pod Bezdězem. Asistentem ústavu byl jmenován Eduard Lamberk, lesní adjunkt z Plumlova.

Škola byla slavnostně otevřena dne 3. října 1852 v nově zřízené budově školy v Úsově. Slavnosti se zúčastnila celá řada předních osobností, majitelé lesů, také delegace olomoucké univerzity, lesnických spolků z Čech, Pruského Slezska a Dolních Rakous. Kolona vozidel projížděla od Mohelnice na náměstí ozdobeném slavobránou. Na transparentu byl nápis: „Ať žije spojenými silami zřízená lesnická škola“. Průvod, doprovázen hudbou, se zastavil až před ozdobenou zámeckou bránou — sídlem nově zřízené lesnické školy. Po slavnostním ceremoniálu proslovil ředitel školy Josef Wessely přednášku na téma: „Produkce a spotřeba dříví na Moravě a ve Slezsku“. V přednášce zdůraznil význam lesního hospodářství pro tvorbu důchodu obou zemí a podtrhl význam odborného hospodaření a nutnosti dobré výchovy a školení lesních hospodářů.

Lesnická škola v Úsově byla dvouletá. Stanovy a učební osnovy školy byly předem schváleny rakouskými ministerstvy zemědělství (orby) a školství. Zvláštní pozornosti zasluhují první **učební osnovy** oboru lesnictví, přijaté dne 1. února 1852.

Fředměty I. ročníku

- a) Dějiny lesnictví s přehledem hlavních, pomocných a vedlejších věd
- b) Aritmetika, algebra, teoretická geometrie, rovinná trigonometrie a stereometrie
- c) Rýsování map a plánů staveb
- d) Geologie a půdoznalství
- e) Lesnická botanika
- f) Myslivecká a lesnická zoologie s entomologií
- g) Výchova lesních porostů, přirozená a umělá obnova
- h) Ochrana lesa
- i) Oceňování lesů
- j) Základy obchodní nauky a účetnictví

Předměty II. ročníku

- a) Rýsování map a plánů staveb (pokračování)
- b) Základy obchodní nauky a účetnictví (pokračování)
- c) Praktická geometrie
- d) Užitkování lesů
- e) Nauka o myslivosti
- f) Základy nauky o přírodě
- g) Lesnická entomologie
- h) Lesní správa (zařízení lesů a rozpočtování)
- i) Lesnická politika a zákony

Vyučování bylo v každém ročníku rozděleno na 2 semestry. První začínal 1. října a byl ukončen o velikonočních 14denními pololetními prázdninami. Letní semestr končil 31. srpnem. V září byly hlavní prázdniny. Počet přijímaných frekventantů byl limitován na dvacet v každém ročníku, celá škola měla okolo čtyřiceti žáků. Vyučovací jazyk byl německý a českému jazyku jako nepovinnému předmětu se počalo vyučovat až za 10 let trvání školy, tj. v roce 1862. Výuku českého jazyka vedl úsovský farář Karel Frank až do ukončení úsovské školy. Požadavky pro přijetí byly zpočátku jen minimální, a to čtyřleté základní předvzdělání a nejméně jednoletá praxe u myslivce nebo lesního úředníka, který má oprávnění přijímat lesnické adepty do učení. Tyto požadavky se postupně zvyšovaly, takže již v roce 1860 se žádala nižší střední škola a rok praxe.

Vyučování bylo po dobu dvou let bezplatné. Přednášky z hlavních a pomocných předmětů probíhaly v ustavičném spojení s praktickými demonstracemi, cvičeními a exkurzemi.

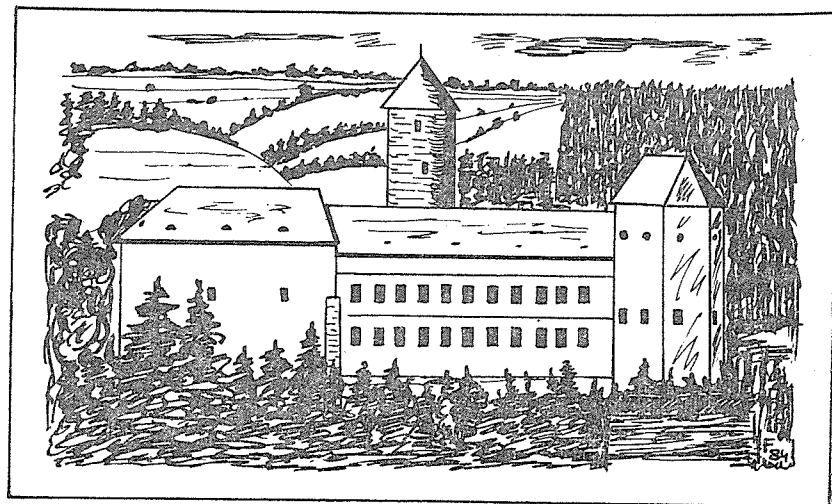
Založení lesnické školy v Úsově bylo opravdu průkopnickým činem. Šlo o první střední školu na území Rakouska a nebylo v tomto směru žádných vzorů. Veškerou organizační práci musel zvládnout ředitel a učitelé vlastními silami. A že se jim to podařilo, svědčí obrovský věhlas, který si škola během krátké doby své existence získala. Tehdejší učitelé, výkvět lesnické inteligence, byli i schopnými praktickými lesníky. Byli dokonale obeznámeni s tehdejším stavem lesnické vědy a věnovali veškeré své síly škole.

Majitelé lesů, moravští a slezští šlechtici a velkostatkáři pak nehodlali ponechat vedení školy v rukou lesnické inteligence. V zasedáních školského spolku se snaží stále více a více vystupňovat svůj vliv i přes odpor učitelů a především přes tuhý odpor zakládajícího ředitele školy Josefa Wesselého. V prosinci roku 1853 prosazují ve vedení spolku přijetí doplňků ve

statutu spolku a školy; vedení školy přechází na tříčlenné jednatelství školského spolku, představované předsedou, jednatelem a pokladníkem spolku. Prakticky se vedení spolku a současně i školy dostává do rukou Egbertu hraběti Belcredimu, představiteli moravské feudální katolické šlechty.

Ředitel školy ztrácí tímto doplňkem statutu svou nedílnou pravomoc a stává se podřízeným jednatelství spolku. Wessely se nemůže smířit s tím, aby na škole zastával místo „figuranta“ a na vlastní žádost roku 1855 ze školy odchází. Spolek považuje profesora Micklitze správou školy a naléhá na něj, aby přijal místo ředitele. Micklitz však tehdy ředitelské místo nepřijal a odchází v témže roce (1855) na nově zřízenou lesnickou školu v Bělé pod Bezdězem. Spolek dále vyzývá c. k. lesmistra Tschuppika, aby přijal ředitelské místo, ten však také funkci z rodinných důvodů odmítá. Na schůzi spolku dne 3. září 1855 byl konečně jmenován novým ředitelem školy Franz Keller. Ten však na škole dlouho nezůstává a již v roce 1858 školu opouští. Současně s Kellerem odchází i učitel Ferdinand Fiscali do funkce lesmistra na panství Dobříš. Fiscali se později ke školství vrací a přejímá ředitelství lesnické školy v Bělé pod Bezdězem a Robert Micklitz se v roce 1858 vrací do Úsova a přejímá ředitelství školy. V roce 1865 nastupuje jako učitel lesnických věd na uvolněné místo po zemřelém Leopoldu Wegscheiderovi vrchní lesní hraběte Kinského Augustin Buchmaier, který se později stal výraznou pedagogickou osobností moravského lesnického školství.

Na vybudování lesnického školství a na organizaci lesní správy v zemích býv. Rakouska-Uherska mají obrovské zásluhy ředitelé J. Wessely a R. Micklitz, pozdější vysokoškolští profesori. V roce 1908 byly oběma významným lesníkům postaveny pomníky před budovou Vysoké školy zemědělské ve Vídni.

Lesnická škola v Sovinci

LESNICKÁ ŠKOLA V SOVINCI

V roce 1867 na XIX. valném zasedání školního spolku bylo usneseno, že z důvodů snížení nákladů na výuku a pro možnost internátního ubytování žáků bude lesnická škola přeložena z Úsova do starobylého blízkého hradu Sovince (obr. 2). Hrad Sovinec byl ve čtyřicátých letech zařízen na chlapecký seminář řádu německých rytířů. Zřízením konviktu v Opavě v roce 1866 přestal seminář na Sovinci existovat a hledalo se nové využití pro hradní místnosti. Spolek převzal rozsáhlé prostory hradu za roční nájemné 890 zlatých a zřídil zde lesnickou školu a internát.

Ředitelem školy zůstal i v Sovinci do r. 1873 Robert Micklitz, kdy byl v tomto roce povolán do funkce vrchního zemského lesmistra ministerstva orby do Vídně. Na jeho místo byl jmenován dosavadní druhý učitel pro lesnickou vědu Augustin Buchmayer (1835—1909), který v této vedoucí funkci setrval až do roku 1896, kdy byla škola přeložena do Hranic. Augustin Buchmayer, syn dříve již vzpomenutého učitele dačické školy Jana Buchmayera, byl ředitelem školy v Sovinci plných 23 let. Je popisován jako člověk vzácných osobních vlastností s bohatou literární činností a s velkým teoretickým odborným i praktickým rozhledem. Technické vzdělání nabyl na brněnské technice a v roce 1856 ukončil lesnické studium v Mariabrunnu.

Umístění školy v Sovinci se zdůvodňovalo také tím, že hrad leží na pokraji hlubokých lesů. Přemístěním školy a současně internátu do osamělého hradu v malé vesnici se podařilo izolovat žáky od okolního dění a vytvořit tak příznivé podmínky pro intenzivní výchovné působení na žáky. Přispěli k tomu majitelé lesů, kteří byli vedeni snahou co nejvíce ovlivnit výchovu svých budoucích lesních úředníků podle svých představ. Škola se stala zařízením po vzoru kněžských seminářů. Bylo zavedeno povinné vyučování náboženství a pro školu a internát byl ustanoven katolický duchovní. Žáci — chovanci dostávali,

vedle ubytování, celodenní stravu, byli povinni dodržovat přísný denní řád počínaje budíčkem a bez povolení se z hradu nesměli vzdalovat. Tento způsob výchovy, který vyžadoval naprostou poslušnost, oddanost a podřízenost, nebyl vhodný pro budoucí vedoucí pracovníky lesních velkostatků. Bylo u nich nutno vypěstovat především rozhodnost, samostatnost, aktivitu a také orientaci v různých společenských situacích. Proto docházelo ke kritickému hodnocení výchovy ze strany liberálnějších lesníků i v tisku, zejména z pera bývalého ředitele úsovské školy Josefa Wesselého. Studentům i učitelskému sboru chybělo často to budovatelské nadšení, které měla, po dobu svého trvání, úsovská lesnická škola.

Přes přísný kadrový výběr žáků s naprostou preferencí synů panských zaměstnanců, i přes výchovu v duchu lokajů svých chleboďárců, absolvovali lesnickou školu v Sovinci pozdější velmi úspěšní lesníci, kteří měli výrazný podíl při zvelebování lesního hospodářství Moravy a Slezska. Mezi nejvýznamnější absolventy patří Arnošt Kreutzer (1857–1924), známý lesní hospodář v Lesonicích, který současně v provozu pracoval vědecky v oblasti lesní statiky a pěstění lesů. V roce 1890 vydal vzpomínkovou črtu „Eulenberg“, ve které zaujímá kritický postoj k výchovným poměrům i k úrovni studia sovineckého lesnického učiliště.

Internátní systém školy v Sovinci znamenal také nadměrné zatížení pro ředitele a učitele školy. Bylo zapotřebí vést účty podle jednotlivých chovanců, neustále bilancovat a vystačit s poměrně skromnými finančními prostředky. Nadměrné zatížení učitelů a ředitele správní agendou bylo prováděno na úkor vědecké a pedagogické činnosti učitelů. Tak byla takřka úplně zanedbána otázka vyhotovení vlastních vhodných učebnic, které by vyhovovaly poměrům školy a požadavkům praxe. Vědecká a publikační činnost pedagogického sboru nebyla nijak vysoká, rovněž výroční zprávy neobsahovaly vědecké příspěvky. Na škole zcela převládl reakční feudální duch. Starý rytířský hrad a internátní systém byly vhodným prostředím pro výchovu oddaných služebníků feudálních pánů.

O ideologické náplni výchovy na škole v Sovinci se vyjádřil nadlesní Julius Micklitz v květnovém čísle ročníku 1876 „Zentralblatt für das gesammte Forstwesen“ takto: „Současné výchovné snahy na škole mají za cíl vychovat pro panskou službu způsobilé a přiměřeně vzdělané lokaje. Uznávám svědomité přizpůsobení lidských vztahů zaměstnance s ohledem na svého zaměstnavatele, ale toto přizpůsobení nesmí být vy-

stupňováno v úplný servilismus, který bývá na škole často směřován se služební povinností. Dnes spočívá každý služební poměr na vzájemném respektování práva a povinnosti obou, jak zaměstnance tak i zaměstnavatele. Také lesní úředník nejí chléb pánův, nýbrž vlastní; jako mzdu za svou čestnou práci. Jeho domov nevzniká z pánova milosrdenství, ale je zaslouženou odměnou za pracovní výkony, je tedy jeho vlastním domovem. A takovým výchovným systémem, jaký je nyní na moravsko-slezské lesnické škole obvyklý, je mravní stránka mladých spíše poškozena než podpořena, a budoucím úředníkům s vysokým smyslem pro plnění služebních povinností jsou soustavně očkované chronické neřesti lokajského stavu.“

V roce 1886 zvyšuje lesnická škola v Sovinci požadavky na předběžné vzdělání. Bylo již vyžadováno absolvování páté třídy střední školy. Hlavním důvodem byla okolnost, že se v osmdesátých letech minulého století hlásilo na školu podstatně více uchazečů, než škola mohla přijmout.

I přes kritické poznámky řady lesnických osobností, které byly zaměřeny především na způsoby výchovy budoucích lesních hospodářů, je nutno konstatovat, že vyučování na sovinecké lesnické škole bylo na vysoké úrovni, jak dokazují učební osnovy jednotlivých předmětů:

Matematika: Teoretická výuka elementární matematiky je vedena v přísně vědeckém pojetí a trvá po 2 semestry, tj. polovinu doby studia. Učitel matematiky vyučuje i lesnické měřičství a stavitelství. Látka je volena se zřetelem na lesnickou praxi. Obsahem aritmetiky jsou početní operace se zvláštními i obecnými čísly a polygony; dělitelnost zvláštních čísel; rozklad zvláštních čísel; algebraické výrazy; faktory; největší společné měřítko; nejmenší společný násobek; obecné a desetinné zlomky; poměr a odvozené úlohy; jednoduchá a složená trojčlenka; řady a řetězce; jednoduchý úrok; dílcové pravidlo; algebraické rovnice prvního a druhého stupně s jednou neznámou i s více neznámými; aritmetická a geometrická řada; úrokování a výpočet renty.

Geometrie: Obsahem je planimetrie, stereometrie a rovinná trigonometrie.

Geodézie: Měření a zobrazování terénu jednoduchými prostředky, měřičským stolem, buzolou, teodolitem; výpočty výměr jednoduchými prostředky a planimetrie; kopírování plánů a map; dělení parcel stejných a nestejných bonit; nivelace a výškové měření; vytyčování kruhových oblouků.

Stavby: Kreslení terénu podle předlohy a z vrstevnicových

plánů; kopírování stavebních plánů; vypracování samostatného návrhu; zhotovení lesnických map.

Praktická výuka z geodézie byla organizována týdně jako půldenní až celodenní cvičení. Hlavní cvičení bylo realizováno po dobu čtyř týdnů na školním polesí spojené s vypracováním elaborátu.

Praktická výuka z lesních staveb byla zaměřena na návrhy lesních staveb podle zadaného programu.

Od roku 1875 byl nově zaveden vyučovací předmět „**deskriptivní geometrie**“. Jejím úkolem bylo vycvičit u žáků prostorovou představivost a připravit je pro rýsování lesnických staveb. Úlohy byly zadávány týdně. Obsahem osnov je projekce bodů, přímek a rovin; jejich vzájemné prostorové vztahy; konstrukce a rýsování těles; řezy tělesy; cykloidy a spirály; osvětlení těles; průniky těles. Učebnic nebylo používáno.

Kaligrafie: Návuk různých druhů písma pro popisy plánů a map.

Přírodní vědy: Výuka fyziky, chemie a geologie má poskytnout základy pro pedologii, fyziologii a z finálních lesnických předmětů pro pěstování a pro ochranu lesů. Jako součást výuky je založení vlastního herbáře, sbírky semen dřevin a hornin.

Chemie — přednášky: Obsahem jsou chemické rovnice, zákony a vazby; anorganická chemie se zřetelem na půdu a rostlinstvo; kyseliny a soli; organické látky rostlinného těla, jejich složení, vlastnosti a použití; elementární analýza; rozkladný proces za působení vzduchu, vody a teploty; praktické pokusy v laboratoři prohlubující teorii. Vyučovalo se podle učebnice Schwarzerera a Langenbachera, které patřily k prvním učebnicím chemie na lesnických školách.

Chemická praktika: Chemické reakce suchou a mokrou cestou; kvantitativní a kvalitativní analýza půdy, minerálů a rostlinného popelu; zprávy a sestavení výsledků pokusů za domácí úkol.

Fyzika: Podmínky rovnováhy těles; základní poznatky o síle a rychlosti; těžiště těles; jednoduché a složité stroje; kyvadlo; vrhy, mechanická práce; překážky pohybu, šíření tepla; změny objemu těles působením tepla; optika se zvláštním zřetelem na dalekohled a mikroskop; magnetismus a elektřina; příklady a pokusy. Vyučovalo se podle učebnice Pistos: „Lehrbuch für Oberrealschulen“.

Mineralogie: Systematika minerálů, jejich fyzikální a chemické vlastnosti; horninotvorné nerosty; horotvorné pochody

a horské typy; poruchy ve stavbě zemské kůry; sedimenty. Vyučovalo a studovalo se podle přednášek.

Půdoznalectví: Složení a vznik půd, jejich fyzikální a chemické vlastnosti; sorní komplex půdy; výživné látky; půdní zralost a půdní síla; půdní aktivita; hrabanka; klasifikace půd; nároky dřevin na půdu. Vyučovalo a studovalo se podle přednášek.

Klimatologie: Vliv větru, srážek a teploty na půdu a rostlinstvo. Výsledky pozorování byly zpracovány v samostatném programu.

Botanika: Rostlinná terminologie; systematika rostlin; poznávání a popis lesních dřevin, lesních a kulturních rostlin.

Každý týden byla jedna exkurze do okolí školy spojená se sběrem materiálu pro vyhotovení herbáře. Látka byla probírána podle Döbnerovy Botaniky.

Fyziologie rostlin (včetně základů anatomie a morfologie rostlin): Anatomická stavba základních orgánů dvouděložných a jednoděložných rostlin; stavba listu, asimilace a výživa rostlin; chemické složení rostlinného těla; výživa, klíčení a rozmnožování rostlin; anatomie a patologické změny rostlin na základě praktických demonstrací pomocí mikroskopu.

Entomologie: Význam hmyzu; morfologie; systematika a způsob života hmyzu. Výuka byla zajišťována pomocí preparátů ve skleněných vitrínách — žáci měli za povinnost sestavení samostatné sbírky hmyzu a ve druhém semestru zhotovení náčrtu tělesné stavby kůrovců ve třicetinásobném zvětšení.

Pěstování lesů: Přednášky následují po „Úvodu do studia lesnictví — výkladu základních pojmů a krátké historie lesnictví“. V prvním semestru zahrnují porostní výchovu; ve druhém zakládání lesů a porostní obnovu. Jako učebnice se používala Heyerova „Waldbau“ a od roku 1869 též „Waldbau“ od dr. Stumpfa. Během prvního semestru byl jeden půlden věnován cvičením v lese — okulárnímu odhadu dřevní hmoty. Ve druhém semestru byly čtyři týdny věnovány praktickému seznámení s výchovou a obnovou porostů. Při všech cvičeních studenti pracovali manuálně při porostní výchově a obnově. Pozornost byla věnována také melioracím a odvodňování. Učební látka byla doplněna závěrečnými exkurzemi.

Ochrana lesů: Byla přednášena podle Kaufschingerovy učebnice a při pochůzkách lesem byly znalosti žáků soustavně prohlubovány.

Myslivost: Zahrnovala mysliveckou zoologii a nauku o lovu. Učební látka byla stanovena s předpokladem, že si žáci již

mnoho z myslivosti dříve osvojili. Myslivost je prakticky provozována ve školním revíru. Každoročně jsou uspořádány dva až tři školní hony. Výuce myslivosti sloužily také bohaté sbírky.

Užitkování lesa: Obsahem osnov byly technické vlastnosti dřeva; požadavky dřevařských odvětví; kácení; úprava a oceňování dřevní hmoty; dřevařské stroje; impregnace dřeva; pálení dřevěného uhlí; doprava dřeva po vodě a po souši; využití kůry, pryskyřice a klestu; vedlejší užitky z lesa. Jako učební text byl používán Gaver: „Forstbenutzung“.

Dendrometrie: Během semestru byly zadávány praktické příklady rozvíjející probíranou látku. Příklady pak dávaly dohromady roční elaborát. Vyučovalo se podle učebnice Bauevovy.

Taxace a oceňování lesů: Spočívala ve využití přípravných disciplín a byla vyučována prakticky. Základním principem lesního podnikání je snaha o dosažení vyšších trvalých výnosů. Úzce související bilancování učí základním principům podnikání v lesnictví založeném taktéž na základě dosažení nejvyšších trvalých výnosů kvalitní dřevní hmoty.

Účetnictví, obchodní nauky, kancelářská praxe: Byly vyučovány nejen teoreticky, ale i prakticky při vedení korespondence internátu, školy a školního revíru.

Zákonodárství — právní nauky: Věnují pozornost lesním a loveckým zákonům, trestním zákonům, vlastnickým, smluvním a nájemním předpisům a omezením v užívání majetku.

Sovinecká škola uznávala, že znalost českého jazyka jako nejrozšířenějšího slovanského jazyka v Rakousku-Uhersku je důležitá pro lesní úředníky; současně se uvádí, že výuka se nesmí díť na úkor odborných předmětů.

Praktická výuka byla prováděna ve školním revíru Těchanov, který byl předán jako účelové zařízení školy již dne 11. října 1867. Hospodářský plán včetně úpravy výnosu byl vypracován ředitelem školy R. Micklitzem s platností od roku 1873. Revize po pěti až deseti letech byly provedeny A. Buchmayerem.

Hospodářské výsledky polesí sestavené na základě hospodářské evidence za dvacetileté období (1873—1893) jsou tyto:

roční zalesnění	5,41	ha
roční těžba	4,219	plm
roční peněžitý výnos	9350	zlatých
Výnos z 1 ha lesní půdy činí	13,56	zlatých

V revíru byly provedeny rozsáhlé meliorační hrazenářské práce, aby se zabránilo ukládání splavenin na loukách. Byly také založeny školky pro produkci vlastního sadebního materiálu. Velká pozornost byla věnována zavádění exot, zejména z rodu Pinus.

V roce 1894 byla samostatná správa revíru Těchanov zrušena a polesný Fleischer byl penzionován. Lesy však až do roku 1896 sloužily školním účelům.

Dne 19. června 1881 byla za spolupráce brněnské Přírodovědné společnosti zřízena meteorologická stanice, v níž byla 3× denně konána měření teploty vzduchu, srážek, síly a směru větru, vlhkosti vzduchu a atmosférického tlaku. Již před zřízením meteorologické stanice byla vykonávána některá základní měření učitelem přírodních věd.

Výchově myslivosti a výchově k mysliveckému citění žáků byla věnována všestranná pozornost. Myslivost bývá často jedinou slastí lesnického povolání na odloučených pracovištích a jedinou náhradou za těžkosti a náročnost lesnického povolání. Myslivosti se mohli žáci věnovat během nedělí na školním polesí, v zimě byla povinná účast žáků na společných honech a v létě na cvičných střelbách z kulovnice. Brokovníci musel vlastnit každý žák školy.

Ve smyslu doplňku branného zákona ze dne 2. října 1882 bylo umožněno absolventům dvouletých lesnických škol nastoupit vojenskou službu jako jednoroční dobrovolníci.

Dvouleté lesnické škole v Sovinci se dostalo četných veřejných uznání. Kromě medailí jednotlivým pedagogům obdržela škola v roce 1869 stříbrnou medaili za expozici na krajské výstavě ve Frýdlantě a v roce 1890 zlatou medaili zemědělské a lesnické výstavy ve Vídni. V roce 1888 získala škola čestný diplom na jubilejních oslavách státu Ohio v Cincinnati v USA za expozici věnovanou lesnickému školství a lesnímu hospodářství. S Adolphem Leuem, komisařem pro lesy pro stát Ohio, byla pak navázána plodná spolupráce a vyměňovány četné publikace. Leue dává sovinecké učiliště za vzor při budování lesnického školství v USA.

Ve školním roce 1879/80 (Jahresbericht strana 11) uvádí A. Buchmayer uplatnění absolventů během 26 let, tj. od roku 1854, kdy opustili úsovskou lesnickou školu první absolventi.

Šetření u 553 absolventů prokázalo toto uplatnění:

a) v lesnickém školství	0,33 %
b) zaměstnanci velkostatků	
vyšší úředníci	44,00 %
podřízení úředníci	31,00 %
c) nezaměstnaní	1,00 %
d) vojenská služba	1,50 %
e) soukromníci, statkáři, inženýři, zemřelí a nezvěstní	22,17 %
	100 %

Již v průběhu trvání dvouleté lesnické školy v Sovinci se však ozývaly hlasy po **reorganizaci výchovy a vyučování**. Byly vypracovány a ministerstvem orby schváleny osnovy, které vedle odborných předmětů a předmětů souvisejících s lesním hospodářstvím zavádějí též všeobecně vzdělávací předměty: němčinu, zeměpis, dějepis a statistiku. Systemizované místo pro výuku náboženství bylo ponecháno.

Po četných diskusích a rozbořech zkušeností ve vyučování v Úsově a v Sovinci bylo ve Školském spolku rozhodnuto, že je nutno provést velmi důkladnou reorganizaci ústavu a celého systému vyučování. Bylo uznáno, že je třeba školu modernizovat, opustit internátní ubytování studentů, přemístit školu do vhodnějšího prostředí a přepracovat učební plán. Bylo také rozhodnuto rozšířit studium z dosavadních dvou na tříleté a prohloubit vzdělání jak všeobecné, tak i odborné. Vedle tohoto zreformovaného tříletého ústavu byl projednán i návrh na zřízení jednoleté nižší školy lesnické (Waldbauschule), která by byla výukově zajišťována učitelským sborem ústavu. Zřízení této nižší lesnické školy se obecně na Moravě požadovalo již po řadu let.

K reorganizaci přispěla také skutečnost, že v roce 1894 klesl počet uchazečů o studium lesnictví v Sovinci na 17. Jako hlavní příčiny klesajícího zájmu jsou uváděny vysoké náklady na studium, klesající popularita lesnického povolání a internátní systém, zavedený na škole v Sovinci. Internát se stává přítěží a jsou to hlavně učitelé, kteří prosazují jeho zrušení. Dochází také k zásadnímu obratu v názírání na funkci internátu. Internát znamená velké zdražení pobytu na škole, nepříznivě působí na mravní výchovu žáků a snižuje jejich studijní výsledky. Tak například dlouholetý profesor Ferdinand Langenbacher, který vyučoval v letech 1865—1906 a měl srovnávací výsledky ve výchově žáků v Úsově, píše školskému spolku dne 9. května 1894: „Brzo po přestěhování z Úsova do

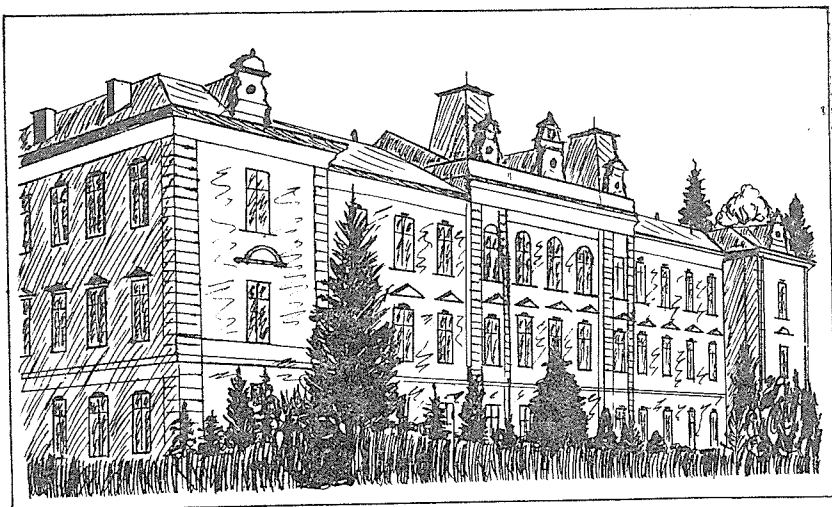
Sovince jsem dospěl k deprimujícímu poznání, že žáci na novém místě nestudují s takovou vážností a horlivostí, jako tomu bylo u většiny v Úsově. Kromě ochabnutí píle ve studiu dochází ke změkčení charakteru a z bývalého šlechtného a obětavého ducha nezůstala mezi dnešními studenty ani stopa.“

Podvýbor spolku posuzuje nedostatky a posléze dochází k rozhodnutí zrušit zavedený internátní systém a odstěhovat školu ze Sovince na jiné místo. Spolu s přemístěním školy řeší podvýbor i otázku prohloubení a rozšíření výuky za účelem celkového zvýšení úrovně studia, aby tak absolventi vyhověli zvýšeným požadavkům a mohli lépe čelit konkurenci absolventů jiných ústavů. Podvýbor spolku proto navrhuje prodloužit dobu studia na tři roky, zatímco předběžné vzdělání omezuje na čtyři třídy střední školy. Požaduje se však **jednoroční předškolní praxe v lesnickém provozu** a podrobení se přijímací zkoušce. Upuštění od absolvování páté třídy střední školy je oprávněno skutečností, že vzdělání je absolvováním čtyř tříd střední školy do určitého stupně uzavřeno a vědomosti nabyté v páté třídě jsou nahrazeny prodloužením studia o jeden rok. Školní rok bude trvat 10 měsíců a pro stanovení prázdnin platí stejné předpisy jako pro jiné střední školy.

Předběžná provozní praxe má ulehčit sledování odborných přednášek.

Byly také vypracovány nové učební osnovy s rozšířením o vyšší matematiku, mechaniku, chemickou technologii dříví, všeobecnou zoologii, rostlinnou patologii, nauku o stanovišti a o dějiny a literaturu lesnických věd. Učitelský sbor se proto musí zvýšit na 5 profesorů (včetně ředitele) a 2 docenty (tehdy nižší stupeň pedagogického pracovníka).

Pro řešení reorganizace vyučování i pro umístění nové lesnické školy byl významný rok 1894, kdy zemřel dlouholetý prezident lesnického spolku hrabě Egbert Belcredi a na jeho místo byl zvolen luhačovický velkostatkář hrabě Otto Serényi. Také okolnost, že v důsledku reorganizace odešel do důchodu dosavadní ředitel Augustin Buchmayer a na jeho místo byl povolán lesmistr knížete Colloredo-Mansfelda Hermann Reuss, absolvent tharantské lesnické akademie, urychlilo konečné rozhodnutí o změně statutu školy i o jejím novém umístění.

Lesnická škola v Hranicích

LESNICKÁ ŠKOLA V HRANICÍCH S NĚMECKÝM VYUČOVACÍM JAZYKEM

K přemístění školy byla navrhována města Šternberk, Šumperk, Hranice na Moravě. Jmenovaná města měla o školu velký zájem a také nabízela všestrannou podporu. Po důkladném zvážení všech okolností byly k přemístění lesnické školy definitivně vybrány Hranice. Jako důvody k vybrání města Hranic je uváděno dobré spojení s ostatními městy na trati Přerov—Bohumín i pestré přírodní podmínky okolí města Hranic. Kladem bylo také to, že Hranice nabídly pro výstavbu školy i pro založení školního arboreta pozemky o výměře cca 3 ha na okraji města ve směru k lázním Teplice nad Bečvou. V neposlední řadě rozhodlo i to, že v Hranicích byly v tehdejší době zastoupeny obě národnosti, tj. česká i německá s převahou občanů české národnosti. Město Hranice mělo také větší možnosti pro ubytování profesorů i studentů a lepší kulturní prostředí vzhledem k tomu, že zde bylo již německé gymnázium a vojenské učiliště. Přeložení lesnické školy do Hranic sledovalo také cíl, aby škola zůstala trvale německou. O to se vynasnažili němečtí funkcionáři města v čele s německým starostou dr. Friedrichem Plachým, který byl až v roce 1903 vystřídán českým starostou dr. Františkem Šromotou.

Reorganizace s umístěním byla schválena již v roce 1894. Dva roky trvala výstavba školy, která se uchovala v původní podobě dosud; patří nesporně k nejkrásnějším budovám města Hranic (obr. 3). V období výstavby školy byl vypracován nový studijní plán tříletého ústavu a nižší lesnické školy, byli zajištěni učitelé a stanoven počet dvacet posluchačů pro přijetí do prvního ročníku.

Již 12. října 1896 bylo slavnostně za účasti čestných představitelů tehdejších úřadů zahájeno vyučování jak na vyšším lesnickém ústavu, tak i na nižší lesnické škole. Škola s německým vyučovacím jazykem trvala od roku 1896 do roku 1920, kdy nastává období české lesnické školy. (V letech 1939

až 1945 bylo však české období lesnické školy přerušeno v důsledku německé okupace.)

Učitelský sbor ze Sovince byl za vedení nového ředitele školy ing. Hermanna Reusse (1848—1931) doplněn vysoce kvalifikovanými učiteli. V roce 1902, při padesátiletém trvání soustavného lesnického školství na Moravě, oslavila škola své jubileum za přítomnosti předních osobností.

Na škole tehdy působil tento pedagogický sbor: ředitel Hermann Reuss, c. k. vrchní lesní rada, profesor Emanuel Nossek, profesor Ferdinand Langenbacher, profesor Adalbert Böhm, profesor Bruno Schweder, profesor Franz Kraus, profesor Gustav Merker, odborný učitel Franz Jira, docent c. k. soudní tajemník Arthur Kirchner, docent JUDr. Max Mandl, učitel Vincenz Schina.

Bylo dbáno, aby zatížení jednotlivých profesorů učebními hodinami bylo přibližně stejné. Snahou bylo sloučit příbuzné obory v jednu odbornou skupinu, které by každý profesor vyučoval. Zatřídění vyučujících do odborných skupin je platné dosud.

Ihned po výstavbě školy bylo započato se založením botanické zahrady, později zvaného arboreta. Zakladatelé arboreta si byli vědomi, že okolní lesy i přes pestrost druhové skladby neposkytují úplný sbírkový materiál k potřebám výuky dendrologie (nauky o dřevinách), která je základem dalších návazných předmětů a má nezastupitelný význam pro lesnickou praxi. Založením arboreta byl vytvořen vhodný účelový a estetický objekt, přizpůsobený didaktickým potřebám školy. Vedle **didaktické funkce**, která slouží učitelům a žákům jako živá názornina ve svých ročních proměnách, je funkční dodnes **k výchově ochrany přírodního a životního prostředí** a je také **cenným estetickým objektem** školy a města. Založení arboreta bylo svěřeno zahradním odborníkům povoláním z Vídně. Plocha pozemků byla rozdělena na tři části, z toho největší část zaujímal arboretum. Dále byla zřízena školka pro pěstování lesních dřevin a poslední část byla určena pro zahrádky a tenisový kurt.

V původní skladbě dřevin při založení arboreta se nacházelo asi 50 % taxónů dřevin domácích; ostatní byly introdukované

exoty, především z oblasti Severní Ameriky a Japonska. Počáteční vývoj dřevin byl velmi příznivý, ale již po deseti letech od výsadby došlo k úhynu části exot následkem mrazu, zesíleného polohou arboreta. Nebylo dostatečně známo, že dřeviny budou vystaveny chladným severovýchodním větrům, které proudí Moravskou branou a mají i v mírnějších zimních měsících nepříznivý vliv na dřeviny mladší a teplomilnější.

Nepříznivý vliv na dřeviny měla první světová válka; o arboretum nebylo valně postaráno a došlo k silnému zarůstání domácímí dřevinami na úkor cizokrajných dřevin. V této době uhynuly některé druhy jedlí, sekvoje obrovské, cypřišků a zedravů, z listnatých dřevin sakury, taxóny japonských javorů a stále zelené druhy keřů. Tyto ztráty uvedených stromů a keřů byly zjištěny podle porcelánových tabulek, které zůstaly zabodnuty v půdě před odumřelým stromem nebo keří.

Za dlouholetého vedení školy ředitelem ing. dr. Hermannem Reusem od roku 1896 do roku 1917 dosahuje škola svého vrcholu. Ředitel Reuss si shromáždil kolem sebe profesory zvukných jmen, také graduované doktory lesnických věd; všichni byli průkopníky ve svých oborech a spolu s jeho organizačními schopnostmi, vědeckou a literární činností nabývá škola brzy na vlivu a významu. Dr. Reuss byl sám vysoce vzdělaný lesník se širokým pohledem a mimořádnými organizačními schopnostmi. Svým odborným zaměřením — hospodářská úprava lesů spolu s pěstováním lesů byl uznávanou vědeckou kapacitou své doby. Byl také literárně činný v odborném lesnickém tisku.

Při založení školy v Hranicích v roce 1896 byly **předměty a rozvržení učiva** tříletého lesnického ústavu upraveny následovně:

Předměty:	Semestr						Celkem
	1	2	3	4	5	6	
1. Předměty všeobecného vzdělání	počet hodin týdně						
Náboženství	1	1	1	1	1	1	6
Němčina	2	1	2	1	1	—	7
Čeština	2	2	2	1	1	—	8
Dějepis, zeměpis a statistika	2	2	2	—	—	—	6
II. Předměty základní:							
Matematika	5	4	2	—	—	—	11
Deskriptiva a kaligrafie	—	3	—	—	—	—	3
Fyzika, mechanika a meteorologie	3	2	—	—	—	—	5

Chemie anorganická a organická	3	3	—	—	—	—	6
Mineralogie a geologie	3	2	—	—	—	—	5
Nauka o lesním stanovišti	—	2	—	—	—	—	2
Lesnická botanika	4	4	—	—	—	—	8
Anatomie dřeva	—	—	—	2	—	—	2
Všeobecná zoologie	2	—	—	—	—	—	2
III. Předměty odborné:							
Pěstování lesů	—	—	3	4	—	—	7
Těžba lesní a mech. technologie	—	—	4	—	—	—	4
Chemická technologie dřeva	—	—	2	—	—	—	2
Geodézie	—	—	3	3	3	3	12
Lesnické stavitelství	—	—	—	2	3	3	8
Ochrana lesů	—	—	5	4	—	—	9
Dendrometrie	—	—	—	3	—	—	3
Oceňování lesů a lesní statika	—	—	—	—	3	—	3
Hospodářská úprava lesa	—	—	—	—	4	4	8
Organizace lesní služby	—	—	—	—	—	2	2
Lesnické účetnictví a kancelářství	—	—	—	—	2	—	2
Dějiny a literatura lesnické vědy	—	—	—	—	—	2	2
Národní hospodářství	—	—	—	—	3	—	3
Nauka správní a právní	—	—	—	—	3	4	7
Myslivost a rybářství	—	—	2	2	—	—	4
Encyklopedie polního hospodářství	—	—	—	—	—	2	2
Celkem hodin							
týdenních a semestrálních	27	26	26	25	24	21	149
Kromě uvedených předmětů teoretického vyučování konala se tato cvičení:							
Rýsování situační	4	hod.	v I., II., V. a VI. semestru				
Rýsování stavitelské	2	hod.	v III. a IV. semestru				
Kartografické cvičení	2	hod.	v V. a VI. semestru				
Chemické praktikum	1	odpoledne	ve II. semestru				
Praktikum v lesní botanice a fyziologii rostlin	1	odpoledne	ve II. semestru				
Praktikum v lesnické entomologii a patologii	1	odpoledne	ve IV. semestru				
Exkurze z pěstění lesa a lesní těžby	1	odpoledne	ve III. a IV. semestru				
Praktikum v geodézii	1	odpoledne	ve IV. semestru a				
Praktikum v dendrometrii	4	týdny	v VI. semestru				
Praktikum v hospodářské úpravě lesa	1	odpoledne	ve IV. a V. semestru				
	2	týdny	souvislé cvičení ve IV. a V. semestru				
Po dobu tří let byl sledován a hodnocen zavedený studijní							

plán tříletého lesnického ústavu. Nicméně bylo konstatováno, že nová organizace neodpovídá požadavkům, které se kladly na vyšší ústav. Proto na jaře roku 1899 předložil profesorský sbor v čele s ředitelem dr. Reussem *m e m o r a n d u m*, které bylo formulováno, že „v zájmu majitelů lesů a k blahu lesů“ je nutná nová organizace, především v podmínkách pro přijímání studentů do prvního ročníku. V memorandu se zvláště kladl důraz na dobré průběžné studijní základy. Konstatuje se, že vzhledem k tomu, že předběžné vyučovací výsledky jsou všeobecně nízké a že se u mladých lidí vyskytují neklamné znaky morální a duševní nezralosti, které vedly ve III. ročníku k vyloučení více než poloviny počátečního stavu žáků, požaduje se, aby budoucí žáci absolvovali se slušným prospěchem též pátou třídu střední školy a tím dosáhli vyššího předběžného vzdělání před vstupem na vyšší lesnický ústav. Přijímání žáci ze čtvrtých tříd gymnázia nemají velmi často předepsanou úroveň a na lesnickém ústavu neporozumějí vědecky odůvodněné učební látce. Z přípravných předmětů — matematiky a přírodních věd — které tvoří základ pro další studium lesnictví, bylo ve studijních letech 1896 až 1899 zjištěno, že 66—76 % žáků, hlásících se na vyšší lesnický ústav, je na konci čtvrté třídy střední školy klasifikováno známkou „dostatečný“. Absolvováním páté třídy by se předeslo prospěchovým nedostatkům a problémům v dalším studiu. Pro méně schopné studenty by vstup na lesnický ústav byl uzavřen.

V memorandu se hodnotí také dosavadní průběh předběžných jednoročních praxí u „učebního pána“. I přes určité kladné výsledky jeví se tento přípravný rok jako přerušení v soustavném studiu a zapomenutí části učební látky později potřebné. Konstatuje se, že v patnácti letech je mladý člověk, budoucí student vyššího lesnického ústavu, postaven do praktického života bez vlivu rodinné a školní výchovy. Právě v tomto období je lehce přístupný neblahým vlivům zvenčí a vytváření charakteru se obrátí jiným směrem než by bylo žádoucí. Sebestarostlivější „učební pán“ nemůže často „mládence zachránit před pochybným vlivem družných poměrů, které otravují jeho nezralou mysl“.

Doporučuje se proto, a bylo by úplně dostačující, aby byl před studiem zaveden čtyř- až šestidenní přípravný kurs v měsíci září, pořádaný školou v Hranicích, aby se budoucí studenti mohli obeznámit s lesním provozem formou demonstrací i exkurzemi v okolních lesích.

V principu memorandum podepsané ředitelem školy H. Reusem dne 10. dubna 1899 požadovalo zvýšení předběžného vzdělání, vynechání roku praxe a zavedení praktického předběžného kursu před prvním ročníkem studia na vyšším lesnickém ústavu. K přijetí do prvního ročníku se požadovalo stáří nejméně 16 let.

Výsledky tříleté analýzy předkládá Reuss jednatelství spolku, které v Luhačovicích podepisuje dne 23. května 1900 prezident spolku hrabě Otto Serényi. Memorandum bylo předáno formou žádosti c. k. ministerstvu orby, které dalo souhlas k navrženým změnám výnosem ze dne 1. srpna 1900. Po souhlasu byl vyhotoven pozměněný studijní plán ve smyslu znění memoranda.

V období počátku let dvacátého století se škola stabilizovala a vychovávala lesu oddané hospodáře, kteří se zasloužili o rozvoj lesního hospodářství a zvyšování produkce lesů zejména v oblasti Moravy a Slezska. Studentů české národnosti byla stále jen menšina a přednostně byli ke studiu přijímáni synové z majetných, ale i z lesnických rodin, a to převážně z vyšších společenských kruhů.

Po vypuknutí první světové války již dne 1. srpna 1914 byla budova školy zabrána jako vojenská nemocnice. Dr. Reussovi se na podkladě podrobného rozboru a četných intervencí sice podařilo školu pro vyučování opět uvolnit (až 1. října 1915), avšak nepodařilo se mu z vojenské služby vyreklamovat profesory hlavních odborných předmětů, takže do konce války byla výuka zajišťována jen nouzově.

Dr. Hermann Reuss byl ředitelem německé hranické lesnické školy od jejího založení až do konce studijního roku 1916/17, kdy odešel jako vrchní lesní rada ve svých 69 letech do důchodu. Závěrečná fáze jeho služby v době první světové války byla pro něj velmi problematická a nepodařilo se mu udržet průběžné vyučování.

Dne 30. července 1917 byl ředitelem školy ustanoven dosavadní její profesor Gustav Merker, který školu vedl až do skončení německé výuky v roce 1920.

O lesnických školách v Úsově, Sovinci a Hranicích je možno konstatovat, že šlo o vysloveně moravkoslezskou školu. Studentů z Čech a jiných bývalých území Rakouska-Uherska bylo za 68 let výuky velmi málo. Podle zachovalých statistik studovalo na těchto lesnických školách s německým vyučovacím jazykem v průměru 20–40 % studentů české národnosti.

LESNICKÁ ŠKOLA V HRANICÍCH S ČESKÝM VYUČOVACÍM JAZYKEM

Dne 29. června 1902 byl při valném shromáždění české hospodářské společnosti pro markrabství moravské podán návrh na zřízení lesnické školy s českým vyučovacím jazykem se sídlem v Jemnici. K realizaci návrhu přispělo usnesení Moravského zemského sněmu ze dne 21. 10. 1903 a tak mohla být v roce 1907 otevřena zemská jednoletá lesnická škola v Jemnici, kterou začíná období českého lesnického školství na Moravě. Roku 1909 byla tato škola rozšířena na dvouletou revírnickou školu. Ředitelem školy byl známý lesnický odborník, pedagog a odborný spisovatel ing. Antonín Michálek. Zásluhou ing. dr. Karla Šimana, inspektora lesnického školství, byly v roce 1917 nově organizovány absolutorní zkoušky s náplní učební látky požadované při maturitních zkouškách. Již v následujícím roce se Šimanovi podařilo rozšířit jemnickou školu na tříletou s charakterem střední školy jako přechodnému typu pro připravovanou čtyřletou střední (vyšší) lesnickou školu s úředním názvem Zemská střední lesnická škola v Jemnici. Po reorganizaci byla jemnická škola od 1. září 1920 přesídlena do Hranic, kde současně dobíhalo studium posledního ročníku německého lesnického ústavu.

Přeložení české lesnické školy z Jemnice do Hranic nebylo však snadnou záležitostí. Velmi významnou úlohu ve věci přeložení české lesnické školy do Hranic sehrály spolky posluchačů. Spolek posluchašů lesnictví z Hranic přišel jako první s koncepčním návrhem ponechat současné frekventanty německé lesnické školy dostudovat a do Hranic přestěhovat školu z Jemnice. Učitelský sbor nebyl ve věci přeložení lesnické školy do Hranic jednotný. Proti přeložení vystupoval v Lidových novinách zejména spisovatel a profesor školy Jan Vrba. Nejistota a osud školy se projevovala nepříznivě v celkovém životě jemnické školy. Výbor spolku posluchačů lesnické školy v Jemnici se proto telegraficky obrátil začátkem června 1920 na ing. dr. K. Šimana, který v této době pracoval v odpovědné

funkci na ministerstvu zemědělství v Praze, s ultimativním požadavkem, aby do určité doby bylo vydáno definitivní rozhodnutí o osudu školy. V případě nerespektování tohoto požadavku bylo ohroženo stávkou posluchačů. K uskutečnění stávky však již nedošlo, poněvadž před stanovenou lhůtou přijel do Jemnice dr. Šiman, svolal poradu a na ní po dlouhé a bouřlivé rozpravě padlo definitivní rozhodnutí, aby škola byla přeložena do Hranic. Do Jemnice nato přesídlila hájenská škola z Berouna, která tam vznikla v roce 1919 z válečných kursů pro lesní hajné.

Střední lesnická technická škola v Hranicích má tedy svůj základ jednak ve větvi německé jako pokračovatelka Spolkové lesnické školy v Úsově z roku 1852, přecházející v roce 1867 do Sovince a v roce 1896 do Hranic, a ve větvi české jako pokračovatelka Zemské lesnické školy v Jemnici, založené v roce 1907.

Prvním ředitelem české lesnické školy v Hranicích byl jmenován známý český lesnický odborník, pedagog a publicista František Matějka (1879—1946), dřívější profesor lesnické školy v Jemnici, pod jehož vedením byla škola definitivně přeložena. 1. září 1920 bylo slavnostně zahájeno vyučování v českém jazyce. Tímto dnem začíná historie české lesnické školy v Hranicích.

František Matějka byl po celou dobu svého působení ve funkci ředitele uznávanou osobností nejen ve škole, ale také ve městě i mezi lesnickou veřejností. Byl to pracovitý, organizačně i odborně schopný člověk; spravedlivý a laskavý vychovatel lesnické mládeže. Specializoval se na obor lesnické botaniky, pěstování a ochrany lesů. Po mnoho let úspěšně vykonával funkci předsedy Okrašlovacího spolku v Hranicích a tak přispěl k ozeleňování města, blízkých lázní Teplic i okolí. Narodil se roku 1879 v Zaječově u Zbiroha. Po absolvování revírnické školy v Písku v roce 1896 působil na různých velkostatech v Čechách. V touze po dalším odborném vzdělání se vrátil roku 1899 znovu do Písku na nově zřízený vyšší lesnický ústav, který v roce 1901 jako jeden z prvních absolvoval s výborným prospěchem. Zůstal pak na škole jako asistent, později jako odborný učitel a po složení zkoušky pro lesní hospodáře a zkoušek učitelské způsobilosti jako profesor obou lesnických škol. Po 18leté pedagogické činnosti se stal ředitelem nejprve v Jemnici a od 1. září 1920 v Hranicích. Zde působil až do roku 1939, kdy odešel do důchodu a vrátil se

znovu do Písku, kde 11. prosince roku 1946 zemřel a byl pochován na lesním hřbitově.

Ředitel Matějka si uměl vyhledat i své spolupracovníky — pedagogy. Velmi dobré obsazení profesorského sboru bylo vždy a zůstalo chloubou hranické lesnické školy. Z prvých českých profesorů zde působil zejména ing. František Pražan, ing. Jaroslav Vicenec, ing. dr. Vilibald Ševčík, ing. Karel Marek, ing. Štěpán Štěpina, později ing. Stanislav Juklík, ing. Oldřich Pacák, ing. Vladimír Hendrych. Z německé školy zde působil do svého penzionování [1929] prof. František Jíra. V období mezi oběma válkami působil zde mnoho kvalifikovaných externích učitelů.

Významným činem, uskutečněným hned ve školním roce 1920/21, bylo založení školního polesí Paršovice, o jehož vznik se význačnou měrou zasloužil ředitel školy František Matějka. Díky první pozemkové reformě bylo zestátněno lipnické panství hraběnky Anthonie Althanové a jeho část byla předána jako školní objekt vyšší lesnické školy. Tak vzniklo školní polesí Paršovice, po změně názvu (od 1. 1. 1958) Valšovice, které je součástí hranické lesnické školy dodnes jako nezastupitelný objekt praktického vyučování včetně předmětových cvičení většiny finálních předmětů.

František Matějka uplatňoval své bohaté zkušenosti zejména při výchově lesních porostů na školním polesí, při péči o genofond lesních dřevin, při introdukci exot a v mimořádné péči o pěstování modřínu paršovické provenience. Vedle pedagogické práce byla některými profesory prováděna na školním polesí práce výzkumnická, zejména v oboru pěstování lesů.

Školní polesí bylo umístěno ve východní části hranické pahorkatiny, aby byla zkrácena vzdálenost od Hranic i dopravního spojení. Hranická pahorkatina je oporou přírody v Moravské bráně a samotnému lesnímu hospodaření poskytuje dostatek podmínek pro různorodé hospodářské zásahy.

O školním polesí jako účelovém zařízení nynější střední lesnické technické školy v Hranicích, nás z počátečních let jeho existence mimo jiné informuje dochovaný „Zápisník o záležitostech školního polesí“, z roku 1924, vedený prvním správcem polesí Zdenkem Zatloukalem. Je dokladem péče o svěřený úsek lesa, který byl často narušován cvičením vojenských akademiků, dále výletníky, kteří přecházeli polesím na hrad Helfštýn. V deníku se uvádí mimořádný zájem o dřevo, zejména palivové ze strany občanů okolních vesnic. Jsou

uváděny škody na lesních kulturách klikorohem borovým a ve smrkových porostech žírem bekyně mnišky.

Lesního správce Zdenka Zatloukala vystřídal v roce 1928 absolvent školy z roku 1925, zkušený lesní hospodář Vladimír Bělík, který po 27 let odpovědně řídil školní polesí jako účelový objekt pro praktickou výuku žáků — budoucích lesních hospodářů.

Taktéž na úseku školního arboreta došlo po roce 1920 ke změnám a úpravám prostředí. V roce 1922 získala škola k dosavadní ploše arboreta dalších 2,30 ha pozemků, které architektonicky i strukturálně přiřadila k dosavadní ploše arboreta. Projekt úpravy nové části arboreta zpracoval architekt Škrobánek a arboretum se tak během několika let obohatilo nejen o druhovou pestrost při nových výsadbách, ale i o terénní prvky: o terasy, rybníček, školky, březovou „Matějkovu“ alej, o rozárium i o úpravu přední části arboreta před vstupem do budovy školy. Arboretum i se školkami mělo v tehdejší době výměru přes 4 ha a staralo se o něj 9 pracovníků. Pouze v lesní školce, které byly v dolní části arboreta, se prací zúčastňovali i žáci školy. V roce 1926 začal ve školním arboretu pracovat jako zahradník František Janečka, který tuto činnost vykonával s několikaletým přerušením až do roku 1979, kdy jako 80letý odešel do důchodu.

Pod vedením ředitele Matějky začala nová etapa a také koncepce školy. Konec německé lesnické školy souvisí s koncem rakousko-uherské monarchie. Se vznikem českého státu nebyla již objektivní nutnost existence lesnické školy s německým vyučovacím jazykem.

Nová škola s názvem **Státní vyšší lesnická škola v Hranicích** byla zaměřena tak, aby odpovídala státu a také potřebám hospodářského rozvoje po první světové válce. Škola žila a pracovala až do doby okupace v intencích buržoazního státu. Studenti dělnického a malorolnického původu tvořili ve struktuře přijímaných žáků na školu jen nepatrnou část (6,1 %) z celkového počtu studentů v daném období. Synové z lesnických rodin a příslušníků inteligence tvořili téměř polovinu studujících, synové z řad středních rolníků jednu čtvrtinu z celkového počtu.

Ke studiu jednotlivých odborných předmětů měli žáci k dispozici hektografované přednášky, které tiskl školník Bauer. Tyto přednášky sestavovali jednotliví přednášející ze svých předmětů a jejich rukopis až na výjimky přepisovali někteří žáci úhledným písmem na hektografické blány. Profesori až

na výjimky nezkoušeli průběžně; zkoušky byly vypsány vždy na konci pololetí (semestru). Žáci bydleli soukromě v podnájmech, jen nepatrný počet z nich denně dojížděl do školy. Stravovali se ve veřejné menze nebo u bytných. Stipendia byla určena jen jednotlivcům s nejlepším prospěchem. I zde měli přednost synové lesníků. Celkové náklady na čtyřleté studium se odhadují na tehdejší dobu 35—40 tisíc Kč. Každý student měl za povinnost zakoupit si lesnický stejnokroj a doporučovalo se pořízení lovecké zbraně. Po dlouhá léta se udržovala školní kapela, založená v roce 1923.

Škola vychovávala úspěšné lesní hospodáře potřebné pro řízení a rozvoj lesního hospodářství po celou dobu své existence mezi oběma světovými válkami.

Rok 1939 byl pro českou lesnickou školu v Hranicích rokem osudným. Již v prvním roce německé okupace byl ředitel Matějka penzionován a odstěhoval se do Písku. S ním museli ze školy odejít i čeští profesori a žáci. Vedení školy se za obtížných podmínek ujal dosavadní profesor ing. František Pražan (1889—1981). V roce 1940 došlo k nařízení německých školských úřadů o přeložení žáků české národnosti na vyšší hospodářskou školu do Přerova. V Přerově mohli vyhoštění žáci české národnosti dostudovat. Ředitel Pražan však musel jako bývalý legionář odejít po krátkém působení do penze. Funkci ředitele posledních ročníků v Přerově vykonával ing. Teodor Pitel, dřívější profesor vyšší lesnické školy v Banské Štiavnici, za kterého bylo studium žáků české národnosti v roce 1943 ukončeno.

Od roku 1939 až téměř do ukončení druhé světové války převzalo lesnickou školu v Hranicích německé vedení a německý pedagogický sbor. Vyučování se však značně odlišovalo oproti původní škole s německým vyučovacím jazykem v letech 1896—1920. Byli přijímáni jen žáci německé národnosti a to přednostně z oblasti tzv. Protektorátu, ale také z východní části území zabraného po mnichovském diktátu a částečně i z řad německé menšiny na Slovensku a z rakouských žup Oberdonau a Niederdonau. Výuka byla jen dvouletá, k přijetí se vyžadovalo předchozí absolutorium měšťanské školy nebo pět ročníků školy střední. Před nástupem školní výuky se vyžadovala dvouletá praxe. Absolventi skládali závěrečné zkoušky a byli vyřazováni jako tzv. pomocní lesníci (Hilfsförster) s určením na obsazení míst v Protektorátě a „východních územích“. Výuka byla zcela podřízena předpokládaným potřebám

okupace rozsáhlých území, zejména pro lesní hospodářství východní Evropy.

Vyučování v době okupace bylo zahájeno dne 1. září 1940 nově jmenovaným ředitelem ing. dr. Viktorem Gutschickem (narozeném v Trnávce u Moravské Třebové). Školu vedl v duchu germanizačních plánů okupantů.

Dne 15. března 1945 byla škola uzavřena pro blížící se východní frontu a tím byla také ukončena éra německé školy.

Nový život nastává na definitivně české škole po osvobození naší vlasti Sovětskou armádou. Ihned po osvobození připravují ing. Teodor Pitel, který se stal prvním poválečným ředitelem školy, a ing. Oldřich Pacák zahájení školního roku 1945/46. Naštěstí budova školy zůstala uchráněna před válečnou zkázou i přesto, že poblíže školy byl lazaret pro raněné německé vojáky.

Prvním poválečným ředitelem lesnické školy byl jmenován ing. Teodor Pitel, který však onemocněl tuberkulózou a ještě v roce 1945 zemřel. Funkci ředitele školy převzal ing. Oldřich Pacák; k doplnění pedagogického sboru byli přijati profesor Bohumil Brotan, prof. Karel Svoboda, ing. František Fric, ing. Vladimír Církva, o něco později pak ing. dr. Slavoj Svoboda, ing. Svatopluk Zbruž a ing. Jiří Michálek.

Se změnou učebních plánů lesnických škol bezprostředně po osvobození republiky v roce 1945 a s vydáním prozatímních učebních plánů s vyhlášením pokynů pro jejich realizaci ve vyučování souvisela přímo i úprava podmínek pro přijetí do prvních ročníků těchto škol. Přístup do zemědělských a lesnických škol byl formálně demokratizován již v předmnichovské republice, avšak teprve až při uskutečňování zásad Košického vládního programu byla tato demokratizace rozšířena a prohloubena.

Nastává nové období socialistického školství; základní podíl lesního fondu je zestátněn a řízen organizacemi státních a vojenských lesů. Tím byl položen základ socialistické školy a socialistické výchově, která i přes tradici v lesnickém školství se dává novou cestou — epochou budování socialistického Československa.

POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

- Bechtel F. (1858): General-Bericht über den sechsjährigen Bestand des mähr.-schl. Forst-Schul-Vereines und die vom demselben begründete und erhaltene Forstschule zu Aussee in Mähren. Brünn.
- Foltánek, V. (1979): Školní polesí Valšovice před 55 lety. Lesnická práce Praha č. 10: 476—477.
- Foltánek, V. (1981): 60 let české lesnické školy v Hranicích. In: Zpravodaj absolventů č. 3, Hranice.
- Frič J. a kol. (1958): Velké vzory našeho lesnictví. SZN Praha.
- Juklík S. (1933): Nástin vývoje lesnického školství a vyučování lesnictví vůbec na území našeho státu v období předpřevratovém. Lesnická práce Praha č. 12.
- Kokeš O. (1979): Odborné vzdělání lesníků v polovině 19. století. Lesnická práce Praha č. 9: 424—425.
- Kolektiv (1977): 125 let středního lesnického školství na Moravě 1852 až 1977. SLTŠ Hranice.
- Korf V. (1977): Významné výročí střední lesnické technické školy v Hranicích. Lesnictví Praha č. 2: 53—62.
- Kraetzl F. (1877): Die mährisch-schles. Forstlehranstalt Aussee-Eulenberg während ihres ersten Vierteljahrshundert. Olmütz.
- Kraus F. (1902): Dějiny moravskoslezské vyšší lesnické školy v Úsově — v Sovinci — v Hranicích od roku 1852 do roku 1902. Rukopisné poznámky. (Přeložil K. Macura.)
- Krčmář J. (1977): My, hraničtí lesáči, absolventi z roku 1922. Rukopis, Praha.
- Krška I.: Hranice v letech 1850—1918. Rukopis.
- Nožička J. (1957): Počátky lesnického školství. In: Přehled vývoje našich lesů. SZN Praha.
- Reuss H. (1902): Jubiläums-Schrift der Höheren Forstlehranstalt in Mährisch Weisskirchen 1852—1902. Brünn.
- Richtár V. (1970): Půlstoletí české lesnické školy v Hranicích. Zemědělská škola Praha č. 1: 13—14.
- Richtár V. a kol. (1976): Arboretum SLTŠ v Hranicích. SLTŠ Hranice.
- Sumara —. (1971): 50 let české střední lesnické školy v Hranicích. Lesnická práce Praha č. 2: 57—59.
- Sumara J. (1971—1982): Úvody ročenek SLTŠ v Hranicích.
- Trnka J. (1971): Historie lesnického školství v ČSR. Lesnická práce Praha č. 11: 507—510.
- Uhlíř J. (1970): Bibliografie lesnického školství na území Československa v letech 1850—1968. Krajský pedagogický ústav v Hradci Králové.
- Wessely J. (1877): Die mährisch-schlesische Forstschule in bester Absicht

ohne Scheu besprochen. Oesterreichische Monatschrift für Forstwesen..
Wien.

Výroční zprávy: Mährisch-schlesische Forst-Schule zu Eulenberg. Berichte
und Abhandlungen. Wien und Olmütz. Cursus 1868/69, 1869/70, 1870/71,
1871/72, 1872/73, 1873/74, 1874/75.

Jahresbericht und Programm der von dem Forstschul-Verein für Mähren
und Schlesien gegründeten Forstschule zu Eulenberg per Sternberg in
Mähren. Olmütz.

Cursus 1877/78, 1878/79, 1879/80, 1880/81, 1881/82, 1882/83, 1883/84,
1884/85, 1885/86, 1886/87, 1887/88, 1888/89, 1889/90, 1890/91, 1891/92,
1892/93, 1893/94, 1894/95.

STŘEDNÍ LESNICKÉ ŠKOLSTVÍ NA MORAVĚ

Autoři:	ing. Jaroslav Gabzdil, ing. Vojtěch Richtár, CSc.
Vydala:	SLŠ Hranice, škol. polesí Valšovice ve spolupráci se Základním informačním střediskem vědecko- technických a ekonomických informací
Odborný garant:	ing. Jiří Sumara
Odpovědný redaktor:	ing. Miroslav Kutý
Technická redaktorka:	Alena Nováková
Autor obálky:	Jaroslav Pop
Autor kreseb:	ing. Vladimír Foltánek
Rok vydání:	1984
Náklad:	1000 ks
Publikace:	neprodejná, pro potřebu SLŠ Hranice
Vytiskl:	Tisk, knižní výroba, n. p., Brno, závod 4, Přerov
Povoleno:	odborem kultury Sm KNV v Ostravě pod číslem 1914/84-NEME-MA/403/16

POZNÁMKY

POZNÁMKY

POZNÁMKY

POZNÁMKY

POZNÁMKY
